

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Art. III. An in lege Mosaica, præter circumcisionem, alia fuerint vera
Sacramenta, & quot?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

et si fundere, vel aliquam benedictionem adhiberent
(quod erat quoddam signaculum fidei) sicut adulti
pro suis precibus & sacrificiis offerebant.

ARTICULUS III.

An in lege Moisaica prater circumcisionem
alia fuerint vera sacramenta,
& quot?

Suppono primo tanquam certum, & ab om-
nibus Theologis communiter receptum, cir-
cumcisionem fuisse verum sacramentum: tum
quia fuit verum signum gratiae iustificantis, un-
de ab Apostolo ad Rom. 4. signaculum iustitiae fi-
dei appellatur. Tum etiam, quia mysterio cir-
cumcisionis successisse baptismum, docet Inno-
centius III. cap. Majores, de baptismo.

Suppono secundo, quod quamvis circumci-
sio in lege scripta instituta non fuerit, sed in
Abraham initium habuerit quadringentis &
amplius annis ante Moysen, sacramentum ta-
men legis Moisaicae dicitur; tum quia sacra-
mentum legis naturae non erant in particulari deter-
minata immediate ab ipso Deo, sed ab homini-
bus, ut art. praecedenti ostensum est: circumci-
sio autem in particulari fuit immediate ab ipso
Deo instituta & determinata quantum ad om-
nes suos ritus, ut habetur Genesi 17. Tum et-
iam, quia remansit in lege Moisaica, & fuit quasi
proprius character populi Judaici & professio,
per quam homines se illi legi obligabant, &
subiiciebant, juxta illud Apostoli ad Galat. 3.
Testificor omni homini circumcidenti se, quoniam de-
bitur est univ. se legis faciente: sicut in lege Evan-
gelica baptismus est professio talis legis ad e-
am servandam obligans.

Suppono tertio, multo magis debuisse esse
sacramenta in statu legis scriptae, quam in statu
legis naturae, utpote cum in illo fuerit major
sacramentorum necessitas, cum multo magis
crecente numero peccatorum, natura humana
esset subiecta rebus sensibilibus per affectum, &
lumen rationis magis obtenebratum. Unde so-
lum difficultas est, & controversia de numero
huiusmodi legis Moisaicae sacramentorum. Qui-
dam enim volunt, unicum tantum fuisse sacra-
mentum in ea, scilicet circumcisionem: Ita Jo-
annes de Bassolis in 4. dist. 1. qu. 3. art. 3. & Ca-
rolus Franciscus Abra de Raconis, Tractatu 2.
disp. 1. sect. 2. qu. 1. Alij duo, scilicet circumci-
sionem & esum agni paschalis. Cui sententiae
videtur favere Sorio in 4. dist. 1. qu. 1. art. 2. ubi
horum tantum sacramentorum meminit & qu. 2.
art. 3. dicit in lege veteri nullum fuisse sa-
cramentum pro expiandis peccatis actualibus,
neque consecrationem sacerdotum fuisse sacra-
mentum. Alii denique plura alia sacramenta
in lege Moisaica agnoscunt. Ita communiter
Theologi, tam domestici, quam extranei, cum
quibus

Dico primo: In veteri lege prater circumci-
sionem fuerunt alia sacramenta proprie dicta:
imò plura habuit sacramenta status talis legis,
quoniam status legis naturae, & status legis gratiae.

Probatum prima pars ex Florentino in decre-
to unionis, & Tridentino sess. 7. can. 2. ubi de
sacramentis veteris legis tanquam de pluribus
loquitur, & eae in plurali sacramenta appel-
lantur. Eodem modo loquitur Dionysius de coe-
lesti Hierarchia cap. 5. asserens Ecclesiam le-
gis gratiae mediam versari inter synagogam, &

coelestem patriam; & cum hac habere commu-
nes contemplationes, cum illa verò communia
symbola, seu sacramenta. Augustinus etiam li-
bro 19. contra Faustum cap. 15. sic ait: Prima
sacramenta, quae celebrabantur & observabantur ex
lege, praeputia erant Christi venturi. Ergo ex
Concilijs & SS. Patribus in veteri lege prater
circumcisionem fuerunt alia sacramenta.

Probatum secundo eadem pars: In veteri lege
prater esum agni paschalis & circumcisionem,
quae ad tollendum peccatum originale institu-
ta fuit, erat aliquod sacramentum ad delenda
peccata actualia institutum: Ergo in tali lege
plura erant sacramenta. Consequentia patet,
Antecedens probatur ex D. Thoma infra qu.
84. art. 7. ad 2. ubi sic ait: Penitentia in veteri
lege aliquam determinationem habuit, quantum qui-
dem ad dolorem, ut esset magis in corde, quam in ex-
terioribus signis, secundum illud Joel 2. scindite corda
vestra, & non vestimenta vestra. Quantum autem ad
remedium doloris querendum, ut aliquo modo mini-
stris Dei peccata sua confiterentur, ad minus in gene-
rali. Unde Dominus Levit. 1. dicit, Anima si peccave-
rit per ignorantiam, offeret arietem immaculatum
de gregibus sacerdoti, juxta mensuram estimationem-
que peccati, qui orabit pro eo quod nesciens fecerit, &
dimittetur ei. In hoc enim ipso quod oblationem fa-
ciebat aliquis pro peccato suo, quodammodo suum
peccatum sacerdoti confitebatur, & secundum hoc di-
citur Prov. 28. Qui abscondit scelera sua, non dirige-
tur: qui autem confessus fuerit, & reliquerit ea, mise-
ricordiam consequetur. Quibus verbis S. Doctor
non solum aperte docet, fuisse in veteri lege a-
liquod sacramentum pro peccatis actualibus
institutum, sed etiam id probat ex Scriptura,
quae Levit. 5. promittit remissionem peccati
per ignorantiam commissi, oblationi arietis, &
orationi sacerdotis, subindeque talem oblatio-
nem & orationem fuisse signum practicum gra-
tiae, & per consequens verum sacramentum, in-
finuat.

Secunda pars conclusionis, quae ait statum le-
gis scriptae plura habuisse sacramenta, quam sta-
tum legis naturae, triplici conjectura & optimè
simul congruentia suaderetur. Prima est, quod
cum tempore legis naturae populi essent quasi
parvuli instruendi, subindeque non multitudine
praceptorum, atque adeo nec sacramento-
rum, obruendi; & contra vero tempore legis
scriptae excitati jam homines essent, ac proin-
de amplius instruendi, crescere debuit praec-
ptorum ac sacramentorum numerus. Secunda,
quia lex naturae generalia dat praeccepta, lex au-
tem scripta ea specificat, & consequenter non
mirum, quod in lege scripta plura existeret de-
buerint praeccepta & sacramenta, quam in lege
naturae. Tertia, quia sacramenta sunt in reme-
dium contra peccata: nondum autem in lege
naturae tantum creverat morbus, quantum po-
stea crevisse tempore legis scriptae cognoscitur,
& consequenter non tot remedia in illa fue-
runt necessaria, quot in ista, Unde Hugo Victo-
rinus lib. 1. de sacram. part. 12. cap. 4. sic habet:
In primis pauca antidota, & paucis membris, id est
paucis personis medicus apposit, ut paulatim morbus
desiceret, & salus crederet; & post plura contulit re-
media, & plures reparavit.

Tertia pars, quae asserit in lege veteri plura
fuisse sacramenta, quam in nova, probatur pri-
mo ex Augustino lib. 19. contra Faustum cap.
13, ubi sic habet: Sacramenta veteris legis ablata
sunt,

sunt, quia implera, & alia sunt instituta, virtute maiora, utilitate meliora, actu faciliora, ET NUMERO PAVCIORA.

Secundo, decuit ita esse, ut nostrorum sacramentorum magnitudo, & praestantia pluribus praefigurata lignis (sacramenta enim legis scriptae, fuerunt eorum ligna) certior haberetur: multitudo enim signorum certior fecit signatorum adventum. Præterea, sicut princeps quod dignior est, eo pluribus precedentibus ministris honorari debet; ita sacramenta nostra in suae magnitudinis signum pluribus debebant indicij seu lignis, qualia erant sacramenta legis scriptae, honorari. Deinde, sacramentorum legis scriptae inefficacia & defectus numero saltem aliquo modo supplenda fuit. Denique, *Prima sacramenta legis naturalis* (inquit Victorinus) *quasi veritatis umbra fuerunt, quae vero tempore legis Moysis, quasi quaedam imago veritatis: quae autem sub gratia novissime consequuntur, iam non umbra, vel imago, sed ipsum corpus veritatis*: Cum ergo plures sint corporum imagines, quam corpora ipsa, plura tunc sacramenta esse oportuit.

Lib. 1. de Sacram.
p. 11. c. 6.

101. Dico secundo: Sacramenta veteris legis ad tria genera reduci. Ita D. Thomas 1. 2. quaest. 102. art. 5. cuius discursus potest ad hanc formam reduci.

Sacramenta veteris legis erant quaedam caeremoniae sacrae, quibus cultores Dei deputabantur quodammodo ad cultum divinum: Sed omnes illae caeremoniae reducuntur ad tria genera: Ergo & omnia veteris legis sacramenta. Probatur Minor: Tria requiruntur ad hoc ut Dei cultores ad Dei cultum deputentur, scilicet quod constituentur in statu colendi Deum, quod usu consumant ea, quae ad cultum Dei pertinent, & denique quod ab eis removeantur impedimenta cultus divini per ipsos exercendi. Tria ergo solum in veteri lege erant genera caeremoniarum ordinarum ad deputandum homines ad cultum divinum, illae scilicet, quibus constituebantur in statu colendi Deum, cuiusmodi erant circumcisio pro toto populo, quae erat janua ad omnia legalia, & consecratio pro sacerdotibus. Illae quae in usu rerum pertinentium ad cultum divinum consistebant, qualis erat comestio Agni Paschalis pro toto populo, Panis propositionis pro sacerdotibus. Illae denique, quae ordinabantur ad removenda impedimenta divini cultus, cuiusmodi pro populo erant purificationes à quibusdam exterioribus immunditijs, & expiationes pro peccatis: pro sacerdotibus vero ablutio manuum & pedum, & rasio pilorum. Ex quibus constat, unumquodque genus sacramentorum legis Moisaicae sub se continuisse plures species; nam sub primo erant sacerdotum consecratio, & circumcisio. Sub secundo, comestio Agni paschalis, & Panis propositionis. Sub tertio, purificationes & expiationes populi, & Ablutio manuum sacerdotum, & rasio pilorum. Purificationes autem ab immunditijs exterioribus fiebant, vel per aspersionem aquae, vel per aliquod sacrificium ordinatum ad tollendum peccatum, quo immunditiae illae contractae fuerant. Expiationes vero à peccatis fiebant per sacrificia, quae erant in duplici differentia, quaedam scilicet oblata pro tota communitate, & alia specialia pro peccatis singulorum.

102. Adverte tamen, quod illae caeremoniae, quae solum erant institutae ad removendas immun-

ditias legales, non autem ad significandam perfectam animae sanctitatem, non erant vere propria sacramenta, sed solum impropria. Ad hoc contra Canum & Bellarminum ostendimus de ratione veri sacramenti est significare perfectam sanctitatem, quae est per gratiam.

Adverte etiam, quod ex omnibus illis sacramentis veteris legis, quae recensimus, alia correspondebant nostris; videlicet Circumcisio Baptismati, comestio Agni Paschalis, & Panis propositionis, Eucharistiae; omnes purificationes, expiationes, ablutiones, rasio pilorum, & ablutio manuum & pedum, sacramenta poenitentiae; & consecrationes sacerdotum, sacramento Ordinis. Confirmationi autem, Extremae Unctioni, & Matrimonio, nullum correspondebat in antiqua lege sacramentum. Rationem assignat D. Thomas loco cit. ad 3. Primo quoad Confirmationem, quia illa est sacramentum plenitudinis gratiae, quae nondum venerat in lege scripta, nihil enim ad perfectum adducit lex. Secundo quoad Matrimonium, quia est immediata praeparatio ad introitum gloriae, cuius aditus nondum patebat in veteri lege, pretio nostrae redemptionis nondum soluto. Tertio quoad Matrimonium, quia fuit quidem in lege veteri, prout erat in officio naturae, non autem ut erat signum conjunctionis Christi cum Ecclesia, quae nondum facta erat, unde tunc dabatur libellus repudij.

ARTICULUS IV.

An post Christi adventum, sen in nova lege aliqua debuerint esse sacramenta, diversa ab his, quae erant in lege veteri?

Negabant olim quidam haeretici, qui de chionici dicebantur, ut referunt S. Epiphanius haeresi 34. & Theodoretus lib. 1. haeretic. fabularum cap. 12. & 13. Fratricelli patric & Beguinae sacramenta Ecclesiae despiciebant, ut ait Joannes XXII. in Extravag. Sanctae Romanae, de religiosis domibus. Denique nostro tempore, & praecedenti saeculo non detestantur haereticos, qui omnia sacramenta sensibilia & corporalia contemnerent, ex Frederico philosopho refert Bellarminus lib. 1. de sacram. cap. 1. circa finem. Ut hic error impugnetur, & veritas Catholica stabiliatur,

Dico breviter: Conveniens fuisse, ut Christus in nova lege aliqua sacramenta institueret. Ita D. Thomas hic art. 4.

Probatur primo ratione, quam ibidem adduxit. Sicut aliqui Patres salvi facti sunt per fidem Christi venturi, ita & nos salvamur per fidem Christi natum & passi: Ergo oportet esse sacramenta in lege nova, distincta à sacramentis legis antiquae. Probatur Consequenter: Sacramenta enim sunt signa protestantia fidem, quae homo iustificatur: Sed necesse est alij signis significari futura, & alijs praesentia, siue praeterita eadem enim res aliter annunciat facienda, & aliter facta, ut ait Augustinus lib. 19. contra Faustum cap. 13. Ergo oportet esse in nova lege sacramenta distincta à sacramentis legis antiquae, quibus significetur Christus praesentis passus, sicut per sacramenta legis antiquae significabatur venturus & passurus.

Secundo ut idem sanctus Doctor in 4. dist. 2. quaest. 1.